

NPF møter psykologene i psykisk helsevern

Nina Malene Håskjold
spesialrådgiver

Et satsingsområde for NPF i denne landsmøteperioden har vært å få til en god dialog med psykologer i psykisk helsevern. I sammenheng med prosjektet «Regionale samlinger for psykologer» har NPF møtt psykologgruppene ute ved helseforetakene for å drøfte saker som opptar dem. Psykologenes rolle og posisjon i psykisk helsevern har vært et sentralt tema.

NPF ønsker at psykologene i større grad enn hva som er tilfelle i dag går inn i lederposisjoner ved institusjoner, og tar ansvar for å fatte tvangsvedtak. Som ledere vil psykologene kunne påvirke systemet. De vil være premissleverandører i forhold til institusjonens behandlingstilbud og faglige profil.

Lovverket åpner dører

De reviderte helselovene som trådte i kraft 1. januar 2001 medførte mer myndighet og ansvar til psykologene. Lovverket legger til rette for at psykologspesialister ekvivaleres med psykiaterne både med hensyn til ledelse og faglig ansvar. Psykologspesialister med vedtakskompetanse (minst to års praksis ved institusjon som er godkjent for å fatte vedtak om tvang og god kjennskap til gjeldende lovverk) kan få tildelt vedtaksmyndighet fra sykehusledelsen og dermed være selvstendig faglig ansvarlig for vedtak om tvang – med unntak av medisiner og mekaniske tvangsmidler.

I våre møter med psykologene har vi ofte stilt spørsmål ved hvorfor mange vegrer seg mot å være leder. Begrunnelsene er svært sammenfallende arbeidsplassene imellom: Det er for stort ansvar, vi orker ikke profesjonskampen, det er for dårlig lønnskompensasjon, vi vil ikke ha ansvar for det administrative, en får ikke være «ordentlig» psykolog.

Glede over å lede

Mange av begrunnelsene er myter som vi får avkreftet når vi møter psykologledere.

Fordelene ved å sitte i lederposisjon er mange. Psykologledere vi møter argumenterer ofte som følgende: Å sitte i ledelse gir frihet til å kunne jobbe med varierte oppgaver, og til å bestemme over egen praksis. Det å være leder handler i høyeste grad om å jobbe med prosesser i og mellom mennesker. Det dreier seg om å sette seg mål og takle utfordringer på vei mot disse målene. Mange av psykologene som har gått inn i lederstillinger ansetter dessuten merkantilpersonell med økonomisk kompetanse som håndterer budsjett, regnskap og andre administrative oppgaver. Flere av lederne uttrykker glede over de muligheter som ligger i å sitte i ledelsen, for eksempel det å kunne velge sine medarbeidere, forme opplegg for kompetanseutvikling og bidra til å legge til rette for gode arbeidsforhold på jobben.

Psykologene må i større grad anerkjenne seg selv og sin kompetanse. NPF anser psykologer som svært kompetente lederkandidater. De har gode kommunikasjonsevner, er analytiske og strategiske og ikke minst har de høy kompetanse om mellommenneskelige relasjoner.

Men vi møter ikke bare optimisme og glede blant psykologlederne. Noen føler seg motarbeidet, og andre hevder de hele tiden må jobbe for å få den tillit de fortjener – og en anstendig lønn. Det

er ingen som sår tvil ved assistentlegenes evne til å ta avgjørelser om behandling og tiltak, selv om kompetansen innen psykisk helse er meget begrenset etter endt legestudium.

Samfunnsansvar

Som faggruppe har psykologer et samfunnsansvar og et ansvar for våre brukere. Vi må sørge for et optimalt tilbud til personer med psykiske lidelser. Som passive tilskuere vil vår gjennomslagskraft være svekket.

Norsk Psykologforening mottar ofte henvendelser fra kolleger som fortviler over mangelen på psykologer blant søkere til lederstillingene. Mange uttrykker at dette henger sammen med at lovendringene ved å innføre profesjonsnøytral ledelse også åpnet dører for andre profesjoner og faggrupper. I praksis kan alle faggrupper sitte som ledere med et faglig ansvar på generelt nivå så lenge de knytter til seg nødvendig faglig ekspertise for å oppfylle forsvarlighetskravene. Det hevdes at andre faggrupper har lengre og sterkere tradisjoner som ledere, og derfor vil bli foretrukket. Norsk Psykologforening mener en slik argumentasjon bidrar til å undergrave fagprofesjonens kompetanse.

Lønn som irriterer

Når det gjelder lønns- og arbeidsbetingelser, må vi vokte oss for å innta en passiv holdning til systemet. Vi må gå noen runder med forhandlinger dersom vi skal oppnå bedre lønnsbetingelser. Men, det er nok dessverre en realitet at psykologene i altfor liten grad får økonomisk kompensasjon for å påta seg lederverv. Norsk Psykologforening har forståelse for at dette provoserer, at det oppleves som urettferdig og som en underkjennelse av psykologers kompetanse. Det er naturlig å ville bli anerkjent og premiert når man er villig til å ta ansvar. Psykologforeningens tillitsvalgte er kontinuerlig i forhandlinger om lønn, for at psykologene må lønnes i forhold til kompetanse og ansvar.

Vi må fortsette å belyse vår fagkunnskap og ekspertise, både gjennom klinisk arbeid og ved å være synlige i fagdebattene. Vi vil fortsatt være i dialog med praksisfeltet, både for å oppmuntre psykologene til å ta ledelse og for å støtte dere i lønnsforhandlingene. NPF mener det nå er på tide at psykologene åpner øynene for mulighetene som ligger der, og tar ansvar for at psykologfaget blir verdsatt og får den anerkjennelsen det fortjener.